האיש מקדש פרק שני קידושין

נילף מיניה. ממעילה: **מה מכירה.** מינה מתקיימת אגב ע"י אחר הגנב מוכר והלוקח לוקח: **אף טביחה.** אפילו טבחה שליח נמחייב הגנב בתשלומי ד' וה': **אף.** מכרו לרבות אפילו שליח: **מתם השור מתם הבה.** דמד מינייהו יתירה הוא ודרוש לרבות שאם מינה שליח מתמיי לטבוח חייב הגנב: **מאי איכא למימר.** נילף מיניה דיש שליח לדבר עבירה: **הוא ולא שלוחו** גרסינן: **ולמ"ד אין מלמדין.** ולית לן למילף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה ומסברא אין שליח לאיש לן למימר דיש לו לשמוע דברי הרב והני ההוא ההוא מאי דרים בהו: **למעוטי שניים אוחזין** וכו'. שפטורין מתשלום דשחוטי חוץ: **הוא ולא אנוס.** דההוא משמע שיהא בהוייתו ובייסוב דעתו: **קסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים.** ונילף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה והני ההוא דרים להו חד למעוטי שניים אוחזים וחד למעוטי אנוס ולית ליה דרשה דהוא ההוא: **מכלל דס"ק הו.** בתמיה: **דינא רבה ודינא זוטא איכא ביניייהו.** לשמאי מיתייב בדינא רבה בעונש גדול ולמ"ק לא מיענש כולי האי בהורג עצמו אגב כגורם: **ואדוני יואב.** זהו מכל שקבלו אדון בפני המלך: **אם ס"ל.** דהאי חייב דקאמר שמאי בדיני אדם קאמר ונילף ממעילה וטביחה וקסבר שני כתובים הבאים כאחד כו' אפ"ה מודה הוא באומר כו' הואיל ונהנה שליח זה: **שליח נעשה עד.** בין לקידושין בין שאלה ממון לבעל חובו מצטרף שליח עם עד להיות שניים או אם שייהם שלוחים היו ביחד שייהם מעידים בדבר: **ס"נ דלא הוו קידושי.** הרי רחו. וכי אמרינן בסנהדרין (דף כט.) גרך שיאמר אתם עדיי ה"מ בעדי הודאה שפעמים שאדם מודה למונעו מנה ואומר הדין עמך מפני שרואה להשתיקו מעליו עד לאחר זמן ואע"פ שאינו חייב לו כלום לפיכך אין השומע יכול להעיד בפני הודה עד שיאמר אתם עדי אבל בעלמא לא: **אנומי אנמוה למילתא.** דעדות כשעשה הדבר ע"י השליח: **הוא דאמר.** רב: **שליח ועד אחד.** יכולין להעיד על הדבר: **איפוך.** דב"ה לב"ש: **מתני איפכא.** לפלוגתא דאמוראי: **והלכתא שליח נעשה עד** גרסי': **כן כן עדיו.** דשליח נעשה עד: **וכן בגרושין.** אם שלח גט לאשתו ע"י שניים: וכן

מורד במלכות הוה דקאמר ליה וארוני יואב כו'. פי' בקונטרס דמורד היה מהא דקאמר אדוני יואב בפני המלך דוד[א] ולא נהירא[ב] שהרי יואב לא היה מורד במלכות[ג] ואומר רבינו מאיר אביו של ר"ת מה שאמר לו דוד שילך לביתו לאכול ולשמחות[ד] והוא מיאן בדבר כדכתיב כל עבדי אדוני על פני השדה חונים ואני אבא אל ביתי לאכול וגו' בתמיה ולא היה לו לסרב וי"מ דהמרד היה שהקדים לומר אדוני יואב כדי שלא יאכל בביתו[ה]:

שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב. וא"ת והא איכא מעילה שאם אמר הגזבר לשליח אכול ככר זה של הקדש והשליח לא ידע שהוא של הקדש דחייב המשלח ואמאי זה נהנה וזה מתחייב הוא וי"ל דמעילה לא מתחייב המשלח ע"י הנאת השליח אלא ע"י הנבהה דשליח דמיד דאגבהיה שליח קנייה והיא שעתא חייב משלח אמנם מסופק היה ר"י באומר לשליח הושט ידך לכד של שמן ותהנה מן הסיכה או שב על עורות של הקדש או התמסמס בגזיז עולה[ו] והשליח לא ידע דהם של הקדש דהשתא לא עשאו שליח אלא מן ההנאה אם יתחייב המשלח כדאמרינן גבי מעילה[ד] אי דילמא זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן[ה]:

ולא אמר להם אתם עדי ה"נ דלא הוו קידושי. ופשיטא דהוו קידושין משמע דלא מצרכי לומר אתם עדיי כי אם בהודאה כדאמר בסנהדרין (דף כט.) שאם אמר לחבירו אתה חייב לי מנה והודה בפני שניים אם לא אמר אחד מהם אתם עדיי יכול לומר לו היום או למחר משעה אני בך מיהו אי לא טענין לא טענינן ליה אבל עשוי אדם שלא להשביע עצמו כגון אם הודה הלוה בפני שניים חייב אני לך בלא תביעת המלוה טענינן ליה אפי' כי לא[ז] טענו: **עד** באן לא פליגי אלא כו'. תימה אמאי קאמר עד כאן לא פליגי כי נמי פליגי מי לא פריך ספיר ממילתיה דב"ה וי"ל היינו טעמא דלא רצה למיפרך מב"ה דהוה מצי לשנויי איפוך כדמשני בסמוך: וכן

נילף מיניה משום דהוה מעילה טביחה ומכירה שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין מעילה הא דאמרן טביחה ומכירה מאי היא אמר קרא [1]וטבחו או מכרו [2]מה מכירה ע"י אחר [3]אף טביחה על ידי אחר דבי ר' ישמעאל תנא או לרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח הניחא למ"ד [4]שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר גלי רחמנא בשחוטי חוץ [2]דם יחשב לאיש ההוא דם שפך הוא ולא שלוחו אשכחן גבי שחוטי חוץ [5]בכל התורה מגלן דיליף משחוטי חוץ אדיליף משחוטי חוץ נילף מהנך הדר כתב רחמנא ונברת האיש ההוא אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל התורה כולה ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים הני ההוא ההוא מאי דריש בהו חד למעוטי [6]שנים שאוחזים בסכין ושוחטים וחד הוא [7]ולא [8]אנוס הוא ולא שוגג הוא ולא מוטעה ואידך מהוא ההוא ואידך הוא ההוא לא דריש והא דתני [3]האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש הוא חייב ושולחיו פטור שמאי הזקן אומר משום חגי הנביא שולחיו חייב שנא' [4]אותו הרגת בחרב בני עמון [9]מאי טעמיה דשמאי הזקן קסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין והוא ההוא לא דריש ואיבעית אימא לעולם דריש [10]ומאי חייב חייב בדיני שמים מכלל דת"ק סבר אפילו מדיני שמים נמי פטור אלא דינא רבה ודינא זוטא איכא בינייהו ואיבעית אימא שאני התם דגלי רחמנא אותו הרגת בחרב בני עמון ואידך [9]הרי לך כחרב בני עמון מה חרב בני עמון אין אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא מורד במלכות הוה דקאמר ליה [4]ואדוני יואב [11]וכל עבדי אדוני על פני השדה חונים אמר רבא את"ל סבר שמאי שני כתובים הבאים כאחד מלמדין והוא ההוא לא דריש מודה [5]באומר לשלוחו צא בעול את הערוה ואכול את החלב שהוא חייב ושולחיו פטור שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב: איתמר רב אמר שליח נעשה עד דבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד מ"ט דבי רבי שילא אילימא משום דלא א"ל הוי לי עד אלא מעתה קידש אשה בפני שנים ולא אמר להם אתם עדיי ה"נ דלא הוו קידושי אלא רב אמר [12]שליח נעשה עד אלומי קא מאלימנא למילתיה דבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד כיון דאמר מר [13]שלוחו של אדם כמותו הוה ליה כגופיה מיתיבי אמר לשלשה צאו וקדשו לי האשה אחד שליח ושנים עדים דברי ב"ש וב"ה אומרים כולם שלוחין הן ואין שליח נעשה עד עד כאן לא פליגי אלא בשלשה אבל בשנים דברי הכל לא הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי נתן אומר בית שמאי אומרים שליח ועד אחד וב"ה אומרים שליח ושני עדים ורב כבית שמאי איפוך ורב אחא בריה דרבא מתני איפכא רב אמר אין שליח נעשה עד דבי ר' שילא אמרי שליח נעשה עד [14]והילכתא שליח נעשה עד אמר רבא אמר רב נחמן [15]אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו [16]וכן בגירושין וכן

מסורת הש"ס

א) כתובות לג: ב"ק עח. עט, ב) [לעיל כד. יב"ג], ג) מענן שליח לדבר עבירה כפ"ק דב"מ י: ב"ק עח. [נח. ו עט, ד) זמחים קח, ה) [זמחים קח:], ו) [ע' מוס' זמחים קח: ד"ה שוגגן], ז) [לכאורה יפלא שהרי אמאי בעצמו קאמר הטעם משום שאמר ואחזו הרגת וכו' ומצאתי בפ"י נהתך קצת מה לי"ב ע"ס], ח) ב"ק ט, ע) שבת נו, י) ל"ל ועבדי אדוני, כ) [נכתב"י טעף: שמאי], ל) נמין ה:, מ) [לעיל מא: וס"ג], נ) [ברש"י שבר"ף: מעטרף הסליח לרוחת עד עם אחר אי אם שני שלוחים היו וכו'], ס) [ע' מהרש"ל], ע) [ס"ב יח, ח], פ) [וע"ע מוס' שבת ט. ד"ה דאמר ליה], צ) [סנהדרין כט ע"ב וס"ש תוד"ה בך, וכב"ב קנד ע"ב תוד"ה אדם עשיר].

תורה אור השלם

1. כי יגנב איש שור או שה וטבחו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה: שמות כא לז
2. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליי לפני משכן יי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
3. מודיע בזיתי את דבר יי לעשות הרע בעינו את אוריה החתי הכית בחרב ואת אשתו לקחת לך לאשה ואתו הרגת בחרב בני עמון: שמואל ב יא ט
4. ויאמר אוריה אל דוד הארון וישראל ויהודה ישבים בסכות ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים ואני אבוא אל ביתי לאכל ולשתות ולשכב עם אשתי חיך וחי נפשך אם אעשה את הדבר הזה: שמואל ב יא יא

תוס' ר"י הזקן

טביחה ומכירה. שאם גנב וצוה לשוחטו או למכרו נחייב בארבעה וחמשה. שליח. המקדש אשה לאחר מצטרף (עמו) [עם עד אחר] לעדות הקדושין. הכי נמי דלא הוו קידושי. מה ענין אתם עדי [לכאן] דכי בעינן אתם עדי הני מילי שחבע לו מנה לי בידך והלה אומר הן, שפעמים משיב כך להשתיקו ומשטה הוא בו, אבל כי אמר אתם עדי לא מצי טעין הכי. אבל הכא הואיל וראה המעשה שנתן לה הקדושין מה תועלת באמרו אתם עדי. אלומי למילתיה. דעדות כשעושה הדבר על ידי העדים.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ב מהל' גניבה הל"י:
לז ב מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הל"ט:
לח ג מיי' פ"ב מהל' רוצח הל"ב ב ג:
לט ד מיי' פ"ג מהל' אישות הל"י:
מ ה ו מיי' שם הל"י ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעי' ב:
מא ז מיי' פ"ז מהל' גירושין הל"ד וסי"ב שם הל"ב סמג עשין מח טוש"ע שם סי' קמב סעי' יח:

מוסף רש"י

מה מכירה על ידי אחר. מכירה אי אפשר אלא ע"י אחר, שהלוקח ליקחו ממנו (כתובות לב:). אין מכירה אלא בכסים, מוכר ולוקח (ב"ק עא.). תחת. תחת השור, מני למכתב ישלם כשור (כתובות לג:). הוא ולא אנוס. דהכי דרים ליה בת"כ כל הבא דגני ונכרת, כשיטו בחוייתו ובדעתו ולא אנס ולא שוגג מאלו אי מוטעה ע"י אחרים (בבתים קח:). הוא ההוא לא דריש. דאומאה דקרא דאשתמיט דהכי (לעיל מו:). כחרב בני עמון. כאותן שהוגנים בני עמון אלא מדעתך (שבת נו:). ואדוני יואב. לאו אינה מרעה לקבל עליו מרות אחרים כפני המלך (שם).

מוסף תוספות

א. דהוה ליה למימר ועבדך יואב אדוני. דייטב"א. ב. בב"א מה מרד הוא זה כיון דיואב עצמו לא היה מורד להחזיק עצמו מלך. תוס' הרא"ש: המהרש"א מביא מת"י נ"א. ואין נראה דאין זה מורד דלא בא להמליכו לקרותו מלך. (ועי' תוס' הרא"ש ונראה שזה קושיא הראשונה שלו). ג. או לירד בתוך מים של הקדש לרחוץ בהם. תוס' הרא"ש. ד. דהתיוב הוי בשביל שנתן לו רשות להפסיד ההקדש ומעל בכך המשלח אפי' אין באותו רחיצה וסיכה עדיין הנאה לשליח ושוב אין מעילה בהנאת השליח שכבר יצא לחולין במעילת המשלח. תוס' שוץ. ה. דלא מרבינן שליחות במעילה אלא כעין שליחות דתרומה שאין לתורם שום הנאה אלא היכא דנהנה השליח כה"ג לא נחרבה שליחות למעילה. תוס' הרא"ש. ו. וברי"ן כתב: אבל אלו שראו עיקר המעשה למה להם למימר אתם עידי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com